

BULÁNYI GYÖRGY

KERESSÉTEK AZ ISTEN ORSZÁGÁT (RÉSZLET) ATYA ÉS FIÚ - A KETTŐ EGY



a) Aki a Fiút látja, látja az Atyát

Az Atya-Fiú és a Fiú-Atya vonatkozásokkal nem ér véget Jézus tanítása Kettejük kapcsolatáról. Az eddig elmondottakból is kitetszik, hogy azonos ügyet képviselnek az emberiség felé, s Jézusnak nem is lesz két külön tanítása: egy az emberiségnek a Fiút érő és egy az emberiségnek az Atyát érő vonatkozásáról. Az emberiség felé történő kinyúlásukban teljes azonosságban vannak egymással, s az emberiségnek sincs két külön útja: egy az Atyához és egy a Fiúhoz. A Fiú teljes azonosságot vállal az Atyával, és az Atya mindent átadott a Fiúnak, hogy képviselje Őt az emberiség színe előtt. E magatartásbeli azonosságokra az emberiségnek a Fiú által meghirdetett Út vállalásával kell felelnie, amely vállalással az ember kedvébe jár - Kettejüknek.

Az Út megrajzolása során hol „Istennek”, hol az „Atyának”, hol a „Fiúnak” kell kedvében járnia az embernek. Akár van kimutatható oka, akár nincs, hogy Jézus az egyes mondatokban a háromból melyiket említi, a „kedvben-járás” magatartásának tartalma nem különbözik aszerint, hogy a három közül melyiket említi. E magatartások rajza során hallunk Tőle olyan mondatokat, amelyekben nem a fenti három valamelyike, hanem egy helyett kettő szerepel: az Atya és a Fiú. Ezek a nyilatkozatai további fényt vetnek Kettejük kapcsolatára.

Ezekben az Embertől-Istenig érő vonatkozásokban a vonatkozástartalmat a következő igék jelölik: látni, látva-ismerni, ismerni, félve-tisztelni, hűségesnek lenni, befogadni-elfogadni, ill. gyűlölni. (Jn 14,7,9; 8,19; 14,7-9; Lk 10,16; Jn 5,23; 14,1; Mt10,40; Mk 9,37; Lk 9,48; Jn 13,20; 15,23-4) E nyilatkozatok ugyanazt a magatartást kívánják az embertől mind az Atya, mind a Fiú iránt: Tisztelni kell a Fiút, mint az Atyát; övéinek hinniök kell Istenben és Benne is. Ugyanazt a magatartást kárhozzátják is: „Sem engem nem ismernek, sem Atyámat; ha engem ismernének, akkor talán Atyámat is ismernék”; valamint „aki nem tiszteli a Fiút, nem tiszteli az Atyát sem” és „aki engem gyűlöl,

Atyámat is gyűlöli”. A jeruzsálemiekről állítja: „gyűlöltek engem is, Atyámat is”. (Jn 5,23; 14,1; 8,19; 5,23; 15,23-4)

A fent említett mondatok két vonatkozási második pontot állítanak. Az emberből, mint vonatkozási első pontból kiinduló magatartás szükségképpen az Atyát is, a Fiút is éri. Akkor is, ha a jeruzsálemiek úgy gondolják, hogy az Atyát ismerik, tisztelik, elfogadják, csak a Fiút nem. Az „amint”, „is”, „sem” szócskák világosan mutatják, hogy Jézus ezt másképpen gondolja: a mondatok által tartalmazott vonatkozástartalmak az Atyát is, a Fiút is érik.

Vannak azonban Jézusnak olyan nyilatkozatai is, amelyek az emberhez, mint vonatkozási első ponthoz, egyetlen vonatkozási második pontot rajzolnak, bár a vonatkozási magatartás éri az Atyát is, a Fiút is. Ennek legélesebb megfogalmazását Márknál találjuk: „És ha valaki engem befogad, nem engem fogad be, hanem az engem Küldőt”. (Mk 9,37) Igen éles és formailag feltétlenül ellentmondást rejtő fogalmazás. Hiszen egyfelől elismeri, hogy az ember befogadja a Fiút, másfelől tagadja a Fiút-befogadást. Ez a nagyon éles fogalmazás valójában nagyon éles tagadása a két vonatkozásnak. Hangsúlyozása annak, hogy csak egyetlen befogadási vonatkozás van. Hangsúlyozása annak, hogy a befogadó ember a maga Fiút-befogadásával fogadja be egyszerre mind az Atyát. E mondat szemlélete nyilvánvalóan túlmegy az előbb említett nyilatkozatok „is...is”-világán. E nyilatkozat nem az Atya és a Fiú iránti azonos magatartásokról szól, hanem arról, hogy nincs is két magatartás. Nem két azonos magatartás van, hanem egyetlenegy.

Kevésbé éles fogalmazásokban ugyan, de lényegében ugyanezt kapjuk a másik három evangelistától: „Az engem befogadó befogadja az engem Küldőt”; „és ha valaki engem befogad, befogadja az engem Küldőt”; „az engem megvető, megveti az engem Küldőt”. (Jn 13,20; Mt 10,40; Lk 9,48; 10,16) Ezekből a mondatokból hiányzik a fenti ellentmondás: Jézus nem tagadja, amit állított - a Fiút-befogadást. Tagadás nélkül állítja a Fiút-befogadást Atyát-befogadásnak. Ugyanúgy tagadják tehát e nyilatkozatok a két vonatkozási tartalmat, ahogy a márkai mondat. Persze e kevésbé éles megfogalmazásban is jelentkezik egy logikai nehézség: az azonosság elvével látszunk bajban lenni. Jézus a Fiút-befogadást Atyát-befogadásnak állítja. Tudatosan járt el. Mutatja ezt beszélgetése Fülöppel az utolsó vacsorán. Jézus mond egy mondatot a kettős vonatkozás szellemében, s ez váltja ki Fülöp közbeszólását. Jézus mondata ez: „Ha megismertetek volna engem, megismertétek volna Atyámat is; és mostantól fogva ismeritek Őt és láttátok Őt”. Fülöp furcsállja ezt a múlt időt (láttátok), úgy gondolja, hogy nem látták és ezért szól: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát...”. Erre következik Jézus számukra meglepő válasza, amely túlmegy előző mondata kettős vonatkozásán és az imént említett nyilatkozatokhoz hasonlóan egyetlen

vonatkozást állít: „Annyi idő óta veletek vagyok, és mégsem ismertél meg engem Fülöp? Aki engem látott, látta az Atyát. Mi módon mondod tehát: Mutasd meg nekünk az Atyát?”. (Jn 14,7-9) Jézus válasza nem hagy kétséget. Állítja, hogy aki Őt látja, az Atyát is látja; és állítja, hogy aki Őt látja, az Atyát látja.

Jézus tehát nemcsak azonos vonatkozástartalmaikat tanít, hanem egyetlen vonatkozástartalmaikat is tanít. Az Embertől-Istenig érő magatartások részint párhuzamos, részint egymást takaró vonalakként jelentkeznek tanításában. Így hát Jézusnak két állítás-sora van. Aki látja, ismeri, tiszteli, hűséggel követi, befogadja, ill. gyűlöli a Fiút, az látja, ismeri, tiszteli, hűséggel követi, befogadja, ill. gyűlöli az Atyát is. Ez az egyik állítása. A másik pedig: aki a Fiút látja...befogadja, ill. gyűlöli, az az Atyát látja...befogadja, ill. gyűlöli. Az első fogalmazásban az Isten kettő. A másodikban az Isten egy. Ha mind a két fogalmazás érvényes, akkor ennek logikai előfeltétele, hogy a Kettő kettő is, és a Kettő egy is. Hogy az Isten kettő - az az előző két numerus anyagából nyilvánvaló. Ennek a numerusnak célja megmutatni, hogy Jézus tanításában az Isten nemcsak kettő, hanem egy is.

b) Amit az Atya tesz, azt a Fiú teszi

Megfordul a helyzet: Isten lesz a vonatkozási első pont, és az Ember a második. Az előző két numerusban is Isten volt a vonatkozási első pont. Csakhogy míg ott vagy az Atya vagy a Fiú szerepelt vonatkozási első pontként, addig a most megnézendő nyilatkozatanyagban az Atya és Fiú lesz a vonatkozási első pont, s az Ember a második. A 38 éve beteg ember szombatnapi meggyógyításán botránkozó jeruzsálemieknek mondja: „Atyám szüntelenül munkálkodik és én is munkálkodom”. (Jn 5,17) A mondat időhatározója („szüntelenül”) az időtlenségi idő kifejezésére szolgál, s Jézus erre a szünetek-szakaszokat nem-ismerő időtlen munkálkodásra hivatkozva indokolja, hogy Ő sem tart a szombat kedvéért szünetet abban a munkálkodásban, amely párhuzamosan azonos az Atyáéval. Folytatólagos szavai gazdagon illusztrálják ezt a párhuzamos azonosságot: „Amit ugyanis az Atya tesz, azt a Fiú ugyanúgy cselekszi...amint az Atya halottakat támaszt fel és életre kelt, úgy a Fiú is életre kelti, akit akar”. (Jn 5,19,22) Ugyanezt a párhuzamos azonosságot érzékelteti egy későbbi kitétele: „sok jó cselekedetet mutattam nektek Atyámtól”. (Jn 10,32)

A fenti mondatokban az „is”, „ugyanúgy”, „úgy”, „Atyámtól” szavak két párhuzamos magatartásról vallanak, de vannak Jézusnak oly nyilatkozatai is, amelyek már nem párhuzamról beszélnek. Tanította ennek az Isten-től-Emberig érő vonatkozásnak egyetlen-voltát is. Árnycoltan erre utal már akkor is, amikor arról szól, hogy „Atyja nevében” cselekszik; (Jn 10,25) de a Fülöpnek mondott szavakban világosan jut kifejezésre ez az egyetlenség. Fülöp arca hitetlenséget árulhatott el Jézus szavainak hallatára; s ezért

fogalmazódnak Jézus szavai így: „Nem hiszed-e, hogy...az Atya, aki bennem van, Ő cselekszi a cselekedeteket?” (Jézuséit). (Jn 14,10) Ebben a nyilatkozatban, amit a Fiú tesz, azt az Atya teszi. Túljutottunk tehát a párhuzamosokon; itt is egymást takaró vonalokról, azaz egyetlen vonalról van szó. Az Atyától-Fiútól kiinduló magatartásokra vonatkozóan is áll, hogy érvényes a két párhuzamos magatartás is, és érvényes az egyetlen magatartás is. Egyfelől tehát, amit a Fiú tesz, azt az Atya is teszi és megfordítva; másfelől pedig, amit az Atya tesz, azt a Fiú teszi és megfordítva. Az eredmény tehát az Isten-től-Emberig érő vonatkozásokban ugyanaz, amit az Embertől-Istenig érő vonatkozásokban tapasztaltunk: a kettő részint kettő, a kettő részint egy.

KOVÁCS TADÉ

**A GONDOLAT,
A SZÓ,
ÉS A TETT
IGAZSÁGA,
HASZNOSSÁGA,
VILÁGOSSÁGA,
MELEGE,
SZÉPSÉGE,
SZENTSÉGE**



Bóta Tibor témái minduntalan fölizzítják billentyűzetemet. (Koinónia 2014. december)

A cím kissé terjengősre sikerült. Szűkítsük a fogalmakat kezelhető méretekre!

1. A tettet csak mint actus humanust, emberi tettet vesszük figyelembe. Sem a vegetatív, sem az ösztönös viselkedés megnyilvánulásait, de még a kényszeres vagy kikényszerített tetteket sem. Bár az öröklődés és az elvárások erdeje meglehetősen korlátozzák tetteink mozgásterét, valamennyi az ú.n. egészséges ember számára mégis marad. De ez a szabad tett is rendelkezik olyan tulajdonságokkal, amelyeket méltán nevezhetünk meghatározottságoknak. Vegyünk egy kéznél levő példát! Írom ezt a cikket a Koinóniába. Ez egy folyamat. Volt kezdete, remélhetőleg lesz vége. Most épp a közepe felé haladok vele. A fizikai térben jelenik meg úgy, hogy kevésbé béna jobb kezemmel billentyűket nyomogatok le a számítógépemen, minek eredményeképpen értelmesnek tűnő mondatok jelennek meg a monitoromon, majd a nyomtatóba tett papíron, vagy a szerkesztő monitorán, ha elküldöm neki, hogy közölheti. A mondatokat azonban nem az ujjaim formálják meg, hanem az agyam. Ezt a cselekvéssort a gondolataim